

Sivistysvaliokunnalle

Lausunto E 158/2020 vp valtioneuvoston selvityksestä eduskunnalle komission tiedonannosta koskien toimintasuunnitelmaa EU:n media- ja audiovisuaalialan elpymiseksi ja digitaaliseksi siirtymäksi ("Euroopan media-ala digitaalisella vuosikymmenellä")

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto sivistysvaliokunnalle valtioneuvoston selvityksestä, joka käsittelee komission tiedonantoa koskien toimintasuunnitelmaa 3.12.2020 EU:n media- ja audiovisuaalialan elpymiseksi ja digitaaliseksi siirtymäksi ("toimintasuunnitelma"). Esitämme huomiomme selvitykseen sekä Suomen kantaan asiassa erityisesti asian seuranta ja jatkovalmistelua valtioneuvostossa silmällä pitäen.

Medialiiton huomiot

1. Medialiitto pitää komission 3.12.2020 julkaisemaa toimintasuunnitelmaa ja selvityksessä esitettyä Suomen kantaa lähtökohtaisesti perusteltuina.
2. Medialiitto kiinnittää sivistysvaliokunnan huomiota siihen, että asian laaja-alainen valmistelu valtioneuvoston eri ministeriöiden yhteistyönä korostuu jatkossa, kun asiassa valmistellaan mahdollisia konkreettisempia toimenpiteitä. Toimintasuunnitelma on laaja-alainen ja liittyy moneen valmisteilla olevaan tai EU:n jäsenvaltioissa parhaillaan täytäntöönpantavana olevaan digitaalista media- ja audiovisuaalialaa koskevaan EU:n sääntelypakettiin.
3. Medialiiton näkemyksen mukaan digitaalista toimintaympäristöä koskevan EU:n lainsäädännön kehittäminen siten, että sääntely turvaa ja vahvistaa eurooppalaisen media-alan (ml. uutismedia ja audiovisuaaliala) toimintaedellytyksiä, on kestävä ja pitkäjänteinen ratkaisu tukemaan myös media-alan selviytymistä koronapandemiasta ja media-alan digitaalista siirtymää.
4. Komission digitaalisia markkinoita koskeva asetusehdotus (Digital Markets Act, digimarkkinasäädös) ja digitaalisia palveluja koskeva asetusehdotus (Digital

Services Act, digipalvelusäädös) liittyvät läheisesti toimintasuunnitelmaan. Medialiitto on lausunut liikenne- ja viestintävaliokunnalle digimarkkinasäädöksestä 24.2.2021 (liite 1) ja digipalvelusäädöksestä 16.2.2021 (liite 2). Medialiitto saattaa lausunnot valiokunnalle tiedoksi ja toimintasuunnitelman jatkovalmistelussa ja täytäntöönpanossa huomioitavaksi.

5. EU:n digitaalisia sisämarkkinoita koskeva tekijänoikeusdirektiivi (2019/790) ("tekijänoikeusdirektiivi") on parhaillaan jäsenvaltioissa implementoitavana kansalliseen lainsäädäntöön. Suomessa valmistelusta valtioneuvostossa vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Tekijänoikeusdirektiivillä ja erityisesti sen artiklojen 15 (lehtikustantajan lähioikeus) ja 17 (ns. arvokuiluartikla) onnistuneella voimaansaattamisella on tärkeä merkitys niin suomalaisen kuin eurooppalaisenkin uutismedian ja audiovisuaalialan toimintaedellytysten sekä elinvoimaisuuden kestävässä turvaamisessa digitaalisessa toimintaympäristössä.
6. Medialiitto korostaa, että myös toimintasuunnitelman tavoitteiden kannalta on tärkeää, että tekijänoikeusdirektiivin artikkelit 15 ja 17 saatetaan voimaan niin Suomessa kuin muissakin jäsenvaltioissa artiklojen tavoitteiden mukaisesti.
7. Riippumaton journalismi on yksi demokratian edellytyksistä. Medialiitto korostaa, että mahdolliset toimintasuunnitelmaan perustuvat media-alan taloudelliset tuet tulisi myöntää Suomessa journalismin tuotantotukena selkeiden taloudellisten kriteereiden perusteella. Journalismi tulee pitää kaikissa olosuhteissa riippumattomana. Tukien on myös kohdeltava yrityksiä kilpailuneutraalisti. Journalismin riippumattomuuden turvaamiseksi mahdollisten media-alan taloudellisten tukien myöntämisen kriteerit tulee pitää tarkasti erillään journalismin sisällöllisestä arvottamisesta.
8. Medialiitto korostaa, että toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutumista Suomessa ja muissa jäsenvaltioissa voidaan edistää ja media-alan toimintaedellytyksiä parantaa tehokkaasti alentamalla mediatuotteista, kuten lehtien ja audiovisuaalisten sisältöpalvelujen tilauksista, perittävää arvonlisäveroa.
9. Medialiitto kiinnittää valiokunnan huomiota EU:n elpymispaketin kansalliseen hankekokonaisuuteen eli valtioneuvoston kestävä kasvun ohjelmaan. Toimintasuunnitelma on osa EU:n elpymispakettia. Suomen ohjelman keskeisiä pilareita ovat digitalisaatio ja vihreä siirtymä. Medialiitto korostaa, että valtioneuvoston kestävä kasvun ohjelman täytäntöönpanon yhteydessä olisi erittäin tärkeää ottaa huomioon myös media-alan toimintaedellytykset sekä tässä lausunnossa esille nostetut toimenpiteet.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Ismo Huhtanen
lakiasianjohtaja, Uutismedian liitto

Liitteet: Liite 1: Medialiiton lausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle
digimarkkinasäädöksestä 24.2.2021
Liite 2: Medialiiton lausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle
digipalvelusäädöksestä 1.3.2021

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 650:tä yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Media-alan ja painoalan yritykset työllistävät Suomessa suoraan 22 000 henkilöä ja yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on 3,7 miljardia euroa.